

**อิทธิพลครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อผลสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี**
**The Influencing of Families Communities and Academies to the Ordinary National
Educational Test Score of Grade 9 Students
in Kanchanaburi Province**

เอื้ออัมพร ทิพย์ทิฆัมพร¹, สุมาลี มีพงษ์² และปิยวดี จินดาโชติ³
Uea-Umporn Tipyatikumporn¹, Sumalee Meepong² and Piyawadee Jindachote³

E-mail: t.angela6228@gmail.com

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นการประเมินมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประเมินผลใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากผู้บริหารและฝ่ายวิชาการโรงเรียน 20 ราย ด้วยแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว มีอิทธิพลมากที่สุดต่อผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน, นักเรียน, สถานศึกษา

Abstract

The Ordinary National Educational Test was a standard assessment of the Basic Education Core Curriculum that assess the following eight learning areas. The aim of this research was the influencing factors on the Ordinary National Education Test score of grade 9 students. This research employed the mixed method by quantitative and qualitative approach. The In-depth Interview was be done on the 20 samples of the school executives. The Multi-state sampling method was be done on the sample 400 students, in Kanchanaburi province by questionnaires, and an analysis of the Structural Equation Modeling. The findings indicated that families were the most influenced factors. The score in descending order as follows by academies and communities.

Keywords: Ordinary National Educational Test, Student, School

¹โครงการปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²โครงการปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³โครงการปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างคน คนสร้างชาติ ชี้ให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศที่ประชาชนมีความรู้ความสามารถสูง ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้น มีความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย (วิทยากร เชียงกูล, 2545) การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน การพัฒนาทางการศึกษาทุกระดับจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ภาพรวมทางการศึกษาจึงอาจใช้กำหนดทิศทางในอนาคตได้

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 ในจังหวัดกาญจนบุรี มีคะแนนสอบวัดผลที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข เมื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศเกือบทุกวิชา และเมื่อพิจารณาในระดับจังหวัด พบว่า วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับระดับประเทศก็ตามสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 วรรค 1 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทางภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของการให้โอกาสทางการศึกษาเป็นอย่างมาก และจากสถิติที่ผ่านมาจำนวนนักเรียนเข้าศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดูเหมือนว่าเด็กไทยได้รับโอกาสเพิ่มมากขึ้น แต่ทว่าโอกาสทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องกับคะแนนสอบวัดผลทางการศึกษาในภาพรวม

ปัญหาในการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีหลายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ครูผู้สอน ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น พบว่า การเดินทางมาเรียนยากลำบากในส่วนของพื้นที่สูง ด้านสื่อการสอน/เครื่องมือ รวมถึงปัญหาของตัวนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 13-14 ปี มีปัญหา ได้แก่ ฐานะทางครอบครัวยากจน การย้ายถิ่นตามผู้ปกครอง ปัญหาภายในครอบครัว ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนเอง ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาการกระทำผิดจนต้องคดีหรือติดคุก เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในช่วงวัยนี้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ การศึกษาหาสาเหตุหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงเป็นแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

ผลจากการทบทวนวรรณกรรมในด้านที่เกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) หมายถึง การทดสอบเพื่อวัดความรู้ และความคิดของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 67 มาตรฐานการเรียนรู้ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ ภาษาอังกฤษ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพ (National Institute of Educational Testing Service, 2013)

การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหลายประการ ในแต่ละองค์ประกอบจะสะท้อนในรูปของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ต่างกัน เป็นต้นว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย ระดับการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครอง อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยด้านกิจกรรมนอกเวลาเรียนของผู้เรียน เช่น การใช้เวลาเรียนหรือทำการบ้านหลังเลิกเรียน การใช้เวลากับสิ่งบันเทิงเริงรมย์ ได้แก่ การดูโทรทัศน์หรือวีดิทัศน์ในแต่ละวัน ต่างก็มีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของผู้เรียนทั้งสิ้น นอกจากนี้ จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่ได้คลุกคลีในแวดวงการศึกษาเป็นเวลามากกว่า 30 ปี พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติของผู้เรียนมีความสำคัญไม่น้อย คือ ผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อรายวิชาหรือมีเจตคติในทางบวกต่อครูผู้สอนนั้น โดยมากจะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในระดับสูง ในทำนองเดียวกัน ปัจจัยด้านวิธีการสอนของครู กลุ่มผู้เรียนที่ผู้สอนให้ทำกิจกรรม หรือสาคิการทำกิจกรรมบ่อยๆ หรือทุก ๆ บทเรียน จะมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชานั้นสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่ทำกิจกรรมนั้น ๆ เพียงบางบทเรียนหรือไม่ได้ทำเลย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นเรื่องที่ต้องได้รับความสนใจอย่างยิ่งในวงการการศึกษา แต่เป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก เนื่องจากมีองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ มากมายที่เป็นตัวแปรที่ผสมผสานกัน ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน ดังที่ อารมณ อิศระชัย (2556) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบ่งออกเป็น 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของอาจารย์ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในครอบครัว ปัจจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อวิชาที่เรียน ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

นอกจากนี้ พัทธสุดา กัลยาณวุฒิ (2558) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับกรณีการ ภิรมย์รัตน์ (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน การใช้เวลาเพื่อการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ วุฒิการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการเรียน การดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์การสอนของครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน สัมพันธภาพกับนักเรียน และปัจจัยด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักสูตร สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และการส่งเสริมด้านการศึกษา เป็นต้น

วัตถุประสงค์

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการและเครื่องมือ

การศึกษานี้ใช้วิธีผสม (Mixed Methods) คือ เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ครบถ้วน ซึ่งเป็นข้อสนเทศที่เป็นรายละเอียดของข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมด้วย เพื่อสนับสนุน ยืนยันหรือเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (อรุณ รักธรรม และณรงค์ กุลนิเทศ, 2552) นอกจากนี้ ผลดีของการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถได้ข้อมูลในเชิงลึกและถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ (Mcshane & Glinow อ้างถึงใน เอื้ออัมพร ทิพย์ทิพย์พร, 2553) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 60 ราย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี สุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดละ 3 โรงเรียน ยกเว้นขนาดใหญ่ที่มี 1 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ ที่มี 3 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 ราย และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) สาระสำคัญของคำถามประกอบด้วย บริบทของโรงเรียน สภาพการณ์ของโรงเรียนใน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการจัดการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 29 โรงเรียน นักเรียน 5,054 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2552) การสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ราย ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง สุ่มตามขนาดโรงเรียน 4 ขนาดๆ ละ 2 อำเภอ เป็นการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก ได้ 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน จากนั้น ดำเนินการสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนเป้าหมายทั้ง 8 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายจากบัญชีเรียกชื่อนักเรียนมาโรงเรียนละ 50 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้พัฒนาและประยุกต์จากงานวิจัยของ ณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ (2552) ทำการปรับปรุงเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีสภาพใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.922 การเก็บข้อมูลจริงได้แบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 97 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling--SEM)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อิทธิพลต่อผลการสอบ ทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐานของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ด้านปัจจัย	B (SE)	Beta	C.R.
	ACADEMY	0.313 (0.146)	.049	2.146
	FAMILY	1.832 (0.714)	.262	2.569
	COMMU	0.349 (0.171)	.065	2.047
Chi-square = 395.343	df = 230	Chi-square / df = 1.719		
GFI = .925	AGFI = .900	RMSEA = .044	RMR = .050	R ² = 0.330

จากตาราง 1 พบว่า ผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านชุมชน โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 33

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และ ปัจจัยด้านชุมชน มีอิทธิพลต่อผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี โดยปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษาและปัจจัยด้านชุมชนตามลำดับ โดยที่ข้อค้นพบ

ดังกล่าวสอดคล้องต้องกันไปในทิศทางเดียวกันทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลของการศึกษาที่ พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลมากที่สุดต่อผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรีนั้นเนื่องจากบุคคลในครอบครัวหรือผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด การอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังประสบการณ์ ที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างเด็กให้เป็นบุคคลที่ตระหนักในความหมายที่แท้จริงของชีวิต สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และณัฐชญา พวงทอง (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ครอบครัวมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกลุ่มคนและเป็นสถาบันทางสังคม โดยสามารถปฏิบัติภารกิจทั้งต่อสมาชิกในครอบครัวและต่อสังคมส่วนรวม เป็นพลังหลักในการสร้างสันติสุข ให้กับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อการวางรากฐานคุณภาพบุคคล และมีความสำคัญต่อบุคคลในฐานะที่ให้กำเนิดชีวิตและเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่บุคคลแต่ละคนเป็นสมาชิก เป็นแหล่งพักพิงที่สมาชิกแต่ละคนมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิดและยั่งยืน ครอบครัวทำหน้าที่ให้การอุ้มชู หล่อเลี้ยง หล่อหลอมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ทำนองเดียวกันถ้าครอบครัวขาดความมั่นคง มีปัญหาภายในจนทำให้เสถียรภาพของบุคคลในครอบครัวสั่นคลอนก็จะก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นได้ ดังนั้นครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อผลการเรียนตลอดจนผลการสอบของเด็กในทุกมิติเช่นเดียวกัน

ปัจจัยด้านสถานศึกษา พบว่า มีอิทธิพลรองลงมาเป็นอันดับสองที่ส่งผลต่อผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข มีกิจกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ความสามารถ ทักษะคิด พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน และยังสอดคล้องกับ สุรัชย์ เทียนขาว (2550) ที่กล่าวว่าสถานศึกษามีความสำคัญ คือ เป็นสถานที่ ที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาแก่บุคคล ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ด้านการศึกษา มุ่งเน้นความคิด คุณธรรมจริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในการนำไปพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นที่ยอมรับแก่สังคมโลกต่อไป ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชนซึ่งย่อมส่งผลต่อผลการเรียนการสอบของนักเรียน

ปัจจัยด้านชุมชน ก็พบว่า มีอิทธิพลรองลงมาเป็นอันดับสามที่ส่งผลต่อผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และณัฐชญา พวงทอง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ความสำคัญของชุมชนจำแนกได้หลายประการ ความเป็นชุมชนจะปรากฏ เมื่อผู้คนในชุมชนได้แสดง ถึงอัตลักษณ์ คุณค่าและความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจึงมีความสำคัญ คือ สำคัญต่อการธำรงไว้ซึ่งคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนดำรงอยู่ได้บนพื้นฐานของคุณค่าที่เกิดจากความเอื้ออาทร การช่วยเหลือกัน พึ่งพากัน ความซื่อสัตย์และอื่น ๆ ระหว่างคนใน ชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันและยึดถือแนวทางการดำเนินชีวิตที่พึงประสงค์หรือเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม สะท้อนถึงความคิด ความเชื่อของแบบแผนทางวัฒนธรรมประเพณีที่ตีตาม

ของชุมชนสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งต่อ ๆ กันมา อีกทั้งยังปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนช่วยกันรักษาคุณค่าความตงามนั้นไว้ให้ดำรงคงอยู่สืบไป

นอกจากนี้ ความสำคัญต่อการเสริมสร้างทุนสังคม ชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาวิถีคิด ทักษะคิด ระบบความรู้ในการจัดการวิถีความเป็นชุมชน เช่น การใช้ทรัพยากร การจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะเป็นผลดีทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การขับเคลื่อนชุมชนก็จะเป็นไปในทางสร้างสรรค์และยั่งยืน ดังนั้น ในทัศนะของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นเสมือนต้นแบบที่คอยหล่อหลอม ชัดเเกลาวิถีชีวิตของคนในชุมชน ในส่วนของเยาวชนวัยเรียนก็ย่อมต้องได้รับอิทธิพลไม่มากก็น้อยที่สะท้อนออกในเรื่องของผลการเรียนการสอนนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษายืนยันว่าครอบครัว สถานศึกษาและชุมชน มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของเด็ก บุคคลในครอบครัวจึงควรเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของบุตรหลานให้มาก แสดงความชื่นชม และให้รางวัลตามความเหมาะสม สร้างบรรยากาศภายในครอบครัวที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ สถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนสูงขึ้น การสนับสนุนสมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของสังคม ซึ่งในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญสำหรับสถานศึกษา การมีส่วนร่วมอาจจะทำโดยการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการเสริมจุดอ่อนสร้างจุดแข็งให้กับนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. (2554). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และณัฐชญา พวงทอง. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชน. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- ณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี 1 กรณีศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย-กรุงเทพ.
- พัชสุดา กัลยามนุฒิ. (2558). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาในระดับปวช. และระดับปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2545). การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจน คนด้อยโอกาส กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระรายย่อย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2552). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง.
- สุรัชย์ เทียนขาว. (2550). การเข้าสู่สังคมฐานความรู้ของชาวบ้าน ด้วยศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. หนังสือพิมพ์มติชน, 1(49), 5.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- อรุณ รักธรรม และณรงค์ กุลนิเทศ. (2552). เอกสารประกอบการบรรยายการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- อาภรณ์ อินต๊ะชัย. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- เอื้ออัมพร ทิพย์ทิมพร. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(3), 63-80.
- National Institute of Educational Testing Service. (2013). *Report on the results of the National Basic Education Testing 2013*. Bangkok: Author.